

פרשת שופטים - קדושת השערים שבראש

פרשתנו פותחת במצות: "שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך" (דברים טז, יח). פירושה הפשוט של מצוה זו הוא שיש להעמיד שופטים ושוטרים בכל עיר ועיר שישפטו בין איש לרעהו משפט צדק, ויפסקו את הדין על פי דיני תורתנו הקדושה.

אך מלבד פירושה הפשוט של המצוה, היא גם רומזת שצריך כל אדם להיות שופט ושוטר על עצמו, ולהשגיח היטב על שבעת השערים (פתחים) שנתן לו הקב"ה בראשו, שהם: שתי עיניו ושתי אוזניו ושתי נחיריו ופיו, שלא יתאפשר להכניס דרכם לתוך תודעתו שום דבר שאינו כרצון הקב"ה. וזהו "שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך", כלומר שתעשה את עצמך שופט ושוטר על כל השערים שבראשך, לבל יכנס דרכם לתוך תודעתך דבר זר שאינו כרצון ה'.

וביאור הדבר בפרטות: כי צריך כל אדם להשגיח היטב על זוג עיניו שלא תהיינה פקוחות להסתכל בדברים שאינם צנועים ובמראות אסורות ח"ו וכיו"ב, אלא יסתכלו רק בדברי קדושה, כגון באותיותיה הקדושות של התורה, וכן בפניו של רבו כיו"ב.

וכשיקדש האדם את עיניו כראוי, יזכה שיאירו עיניו בתורה הקדושה, ויבין את העומק הנפלא שבה, וכן יזכה לקבל פני שכניה, (כמאמר חז"ל) דרך ארץ רבה סוף פ"א (ש"כ כל הרואה דבר ערוה ואינו זן את עיניו ממנו, זוכה ומקבל פני השכנה, שנאמר: "ועוצם עיניו מראות ברע" (ישעיה לג, טו), וכתוב אחרי כן "מלך ביופיו תחזינה עיניך" (פס' יז).

וניתן ללמוד עד כמה מסרו רבותינו הקדושים את נפשם על שמירת קדושת העיניים מהמעשה המבהיל (המובא במדרש) "ש"ש פר' ויחי רמז קס"א) שפעם היה ר' מתיא בן חרש יושב בבית המדרש ועוסק בתורה, והיה זיו פניו דומה לחמה, וקלסתר פניו דומה למלאכי השרת, וזאת משום שמימיו לא נשא עיניו להסתכל באשה בעולם. פעם אחד עבר השטן ונתקנא בו, אמר 'אפשר אדם כמו זה לא חטא?!' אמר לפני הקב"ה: תושר יל נת' וינפל רמא. 'אוא רומג קידצ': ול רמא '?קינפל אוה המ שרח נב איתמ יבר, סלוע לש ונובר' ואסיתנו'. אמר לו: 'אין אתה יכול לו, אך אף על פי כן, לך'. הלך השטן ונדמה לו כאשה יפה שלא היתה כדמותה מעולם. כיון שראה אותו ר' מתיא הפך פניו ונתן לאחריו. שוב בא השטן ועמד לו על צד שמאלו, הפך פניו לצד ימין, והיה מתהפך לו מכל צד. אמר ר' מתיא בן חרש: 'מתיירא אני שמא יתגבר עלי יצר הרע ויחטיאני'.

וממשיך המדרש ומספר: "מה עשה אותו צדיק, קרא לאותו תלמיד שהיה משרת לפניו, ואמר לו: 'לך והבא לי אש ומסמרי'. הביא לו מסמרים ונתנום בעיניו. כיון שראה השטן כך נזדעזע ונפל לאחוריו. באותה שעה קרא הקב"ה לרפאל, אמר לו: 'לך לרפא את ר' מתיא בן חרש'. בא ועמד לפניו, אמר לו: 'מי אתה?' אמר לו: 'אני הוא רפאל, ששלחני הקב"ה לרפאות את עיניך'. אמר לו: 'הניחני, מה שהיה היה'. חזר לפני הקב"ה ואמר לפניו: 'רבנו של עולם, כך וכך אמר לי מתיא'. אמר לו: 'לך ואמור לו, אני ערב שלא ישלט בו יצר הרע'. מיד ריפא אותו. מכאן אמרו חכמים: כל מי שאינו מסתכל בנשים, אין יצר הרע שולט בו.

וכן צריך כל אדם להשגיח היטב על שתי אוזניו שלא תהיינה פתוחות לשמוע דברי נבלה ושקר ושאר דברים בטלים, אלא רק דברי תורה וקדושה, וכמובא בדברי חז"ל (כתובות ה, סע"א) על הפסוק "ויתד תהיה לך על אזנך" (דברים כג, יד), "אל תקרי על אָזְנְךָ אלא על אוזנך, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באוזניו". והוסיפו חכמינו שם ואמרו: "אל ישמיע אדם לאוזניו דברים בטלים, מפני שהן נכוות תחילה לאיברים".

וכשיקדש האדם את אוזניו כראוי, יזכה לשמוע ולהבין היטב את דברי התורה הקדושה, כמובא בספר הק' נועם אלימלך (פ' ויגש ד"ה ידבר נא) שמה שנאמר: "כתוב זאת זיכרון, בספר ושים באוזני יהושע" (שמות יז, יד) בא ללמדנו, שמשה רבנו אינו מוסר את התורה הקדושה אלא למי שיש לו אוזניים קדושות כאוזניו של יהושע בן נון, שהיה משמר את אוזניו שלא תשמענה לעולם דבר שאינו הגון. וכן יזכה לשמוע דברים עליונים שמעבר להשגתו של אדם רגיל מן השורה, בבחינת: "ואוזניך תשמענה דבר מאחריך" (ישעיה ל, כא).

וכן צריך כל אדם להשגיח היטב על שני נחיריו לבל יריחו ריחות אסורים ובשמים של נשים וכל כיו"ב, כי יש בכח ריחות אלו לפעול ירידה רוחנית גדולה בנפשו, כמובא בירושלמי (חגיגה פ"ב ה"א) שאחת הסיבות שגרמו לאלישע בן אבויה לצאת לתרבות רעה, זהו מפני שבשעה שהוא היה בבטן אמו, היא היתה עוברת על בתי עבודה זרה, והריחה את ריח הקרבן שהקריבו לעבודה זרה, והיה אותו הריח מפעפע בגופה כארס של נחש, ודבר זה פגם בקדושת נפשו של העובר שהיה בביטנה, וגרם לו לאחר שנים רבות לצאת לתרבות רעה. ובכלל שמירת הנחירים הוא שישמר האדם ביותר מאיסור "לא תנאף" (שמות כ, יג וברש"י שם), וכל אביזריו.

וכשיקדש האדם את נחיריו כראוי, יזכה ליראת שמים אמיתית, בבחינת "והריחו ביראת ה'" (ישעיה יא, ג), שפירושה לפי דברי השל"ה הק' (שער האותיות אות צ' צניעות - ד') שכל דבר שלא היה האדם עושה למשל אם היה עומד לפני משה רבינו עליו השלום ושבעים זקנים, ככה ינהג בהיותו בסתר ואין איש רואהו. וכן יזכה לטהרת הנפש, כמסופר בדברי חז"ל (סוטה מט, א) שפעם מצא רב הונא תמרה שמינה ומשובחת, לקחה וכרכה בסודרו, וכשבא רבה בנו אמר לאביו: 'מריח אני ריח טוב של תמרים', ואמר לו אביו: 'בני טהרה יש בך'.

וכן צריך כל אדם להשגיח היטב על פיו לבל יוציא ממנו דברי נבלה ושקר ושאר דיבורים אסורים, אלא רק דברי תורה ותפילה ושאר דברי קדושה. ואם ח"ו ילכלך ויטמא האדם את פיו בדיבורים אסורים, בוודאי לא יתקבלו דברי התורה והתפילה שיוציא ממנו לרצון לפני הקב"ה.

הדבר דומה למי שמגיש למלך מאכל ערב בכלי מאוס ומטונף, שבודאי יסלק המלך מאכל זה מלפניו, ואף יעניש בעונש חמור את המשרת שהגישו לפניו בצורה כזאת. אך כשיזכה האדם לקדש את פיו כראוי, ממילא דברי התורה והתפילה שיוציא ממנו יתקבלו ברצון לפני הקב"ה, ודומה הדבר למי שמגיש למלך מאכל ערב בכלי זהב נאה ומהודר, שבודאי ישמח בו המלך שמחה גדולה, ושכרו על כך יהיה גדול מאד.

